

naše fakulta

informační bulletin
Lékařské fakulty
Masarykovy univerzity

říjen 2010

obsah

Úvodní slovo děkana	5
Slavnostní otevření Univerzitního kampusu Bohunice	6
Lékařská fakulta spolupracuje spolupráce LF MU a FN u sv. Anny	8
Začátek semestru uvítání zahraničních studentů	10
Z pracoviště Očkovací středisko KPL LF MU Brno	12
Inaugurace	13
Rozhovor s Mgr. Jiřím Kratochvílem	14
Výročí a jubilea	16
90. výročí založení kliniky pro nemoci kožní a venerické v Brně	17
Farmakologický ústav LF MU podává návrh na udělení Ceny města Brna	20
Kongresy, konference a sympozia Kongres IADS a YDW	22
Tisková konference Výsledky dlouhodobé studie zdraví dětí ELSPAC	23
Tisková konference Udělení patentu na nový způsob stanovení prognózy chronické lymfatické leukémie	26
Tisková zpráva Učíme lépe léčit	28
Prošli vědeckou radou prof. MUDr. Michael Doubek, Ph.D.	29
Tisková konference První radiochirurgický výkon v ČR v oblasti jater	34
Tisková konference Rakovina prostaty	36
Oznámení Systém péče o zdraví a zdravotní gramotnost	37
Inzerce Pozvánka na konferenci MEFANET 2010	38
Úspěchy, dosažené ve vědecko-výzkumné činnosti Psychiatrické kliniky LF MU a FN Brno za rok 2009	40

Vážení a milí členové akademické obce, vážení čtenáři našeho periodika. Dostáváte druhé číslo našeho bulletinu. Naše fakulta. Věřím, že se Vám úvodní číslo líbilo. Já sám jsem zaregistroval pozitivní ohlasy. Zdá se nám také, že se nám podaří brzy ještě lépe zorganizovat jeho vydávání a že budeme schopni zajistit jeho pravidelnost.

Rád bych Vám všem také touto cestou (byť mírně opožděně...) popřál mnoho zdaru do začátku nového školního roku a věřím, že jste přes prázdniny alespoň trochu načerpali nové síly. Jistě to bude potřeba, nedomnívám se, že nás čeká jednoduchý rok. Rád bych také poděkoval všem, kteří se podíleli na přijímacích řízeních, a také všem, kteří zajistili poslední fázi přestěhování LF do kampusu. Toto je jistě mimořádný, historický milník pro LF!

Vedení LF v současné době vidí jako hlavní, prioritní úkol snažit se předvídat budoucí vývoj, alespoň krátkodobý, a připravovat koncepční kroky tak, abychom byli i nadále úspěšní. Pracujeme na koncepčním materiálu rozvoje LF, který vidíme jako velmi důležitý. Díky práci nové aprobační komise se podařilo najít konsensus a připravit nová kritéria pro habilitace a profesury a jednání vědecké rady racionalizovat tak, aby byl skutečně dostatečný prostor pro vlastní prezentace a diskuse během habilitačních a profesorských řízení. Poslední jednání vědecké rady jistě všechny účastníky velmi potěšilo, „vytvořili“ jsme dva nové mladé docenty, a to tak, že oba dostali všechny hlasy kladné, což se již nestalo velmi dlouhou dobu. Pracujeme dále na nových webových stránkách LF. Zatím vypadají velmi hezky, moderně a nyní budou procházet připomínkovým řízením. Jako velmi důležitou vnímáme také legislativu. Připravujeme nový organizační a provozní řád a návrhy nových smluv s fakultními nemocnicemi. Věřím, že to také bude důležitý základ pro racionalizaci studia a pohybu studentů ve fakultních zdravotnických zařízeních. Chystáme také častější celofakultní konference, věnované určitým problémům. Ještě letos se uskuteční konference věnovaná vědě a výzkumu na LF.

Vážení a milí členové akademické obce, doufám, že nějaké hmatatelné pozitivní výsledky nového vedení naší LF jsou již trochu vidět a věřím také, že budou vidět stále.

Váš
Jiří Mayer

Slavnostní otevření závěrečné etapy výstavby Univerzitního kampusu Bohunice

Moderní areál pro výuku, výzkum a vývoj je dosud největší investicí v oblasti vysokého školství nejen v ČR, ale v celé střední Evropě. Kampus MU tvoří celkem 24 výukových a výzkumných pavilonů. V nich se nachází špičkově vybavené výukové a laboratorní prostory určené pro pět tisíc studentů a tisícovku vědeckých a akademických pracovníků lékařské a přírodovědecké fakulty, jakož i fakulty sportovních studií.

Dne 23. září 2010 byla svolána tisková konference u příležitosti otevření kampusu.

Novinářům se dostaly informace o dokončení výstavby v rámci Programu rozvoje materiálně-technické základny Masarykovy univerzity a dalších rozvojových projektech v areálu nově postaveného kampusu, které poskytli: rektor MU prof. Petr Fiala a kvestor MU doc. Ladislav Janíček.

Slavnostní otevření, které se uskutečnilo ve 14.00 před hlavním vstupem do Univerzitního kampusu Bohunice, znamenalo završení největšího stavebního projektu v oblasti vysokého školství ve střední

Evropě. Stavba vzdělávacího a výzkumně-vývojového centra Masarykovy univerzity na ploše 42 hektarů trvala šest let a stála pět miliard korun.

Po skončení slavnostního ceremoniálu byli hosté akce pozváni k volné prohlídce nových prostor a zhlédnutí doprovodného programu konaného u hlavního vstupu. K podívání zde byl pochod mažorettek, show sportovců a tanečníků, zahrál symfonický orchestr Collegium Musicum a mnoho dalšího zde bylo k vidění i slyšení. Hosté, procházející kampusem tak mohli obdivovat nejen prostory samotné, ale jednotlivá odborná pracoviště navíc připravila na odpolední hodiny tohoto slavnostního dne i své vlastní programy. ❖

Dne 20. 9 2010 podepsali ředitel Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně Ing. Peter Koška, MBA, a prof. MUDr. Jiří Mayer, CSc., společné prohlášení, ve kterém jasně deklarovali zájem na úzké spolupráci v oblasti klinického výzkumu a vzdělávání. Strany prohlášení také deklarovali zájem o spolupráci na rámci projektu Mezinárodního centra klinického výzkumu – ICRC, jež je organizační součástí Fakultní nemocnice, která nemá právní subjektivitu.

V prohlášení se strany zavázali k využití projektu ICRC pro výuku vynikajících studentů. Cílem spolupráce LF MU i FNUSA je zejména zvýšení objemu kvalitního vědeckého výkonu a prohloubení špičkové medicíny. FNUSA zároveň prohlásila, že neplánuje vytvoření vlastního samostatného studijního programu v oborech medicíny nebo samostatného doktorského studijního programu. ❖

Začátek semestru klepe na dveře. Jak pro naše, tak pro zahraniční studenty. A právě studenti ze zahraničí přišli s nápadem udělat akci pro nově přijaté kolegy. Oslovila jsem paní proděkanku prof. RNDr. Evu Táborskou, CSc., abychom si o této netradiční akci řekly více.

Paní proděkanko, naše lékařská fakulta uspořádala netradiční uvítání pro zahraniční studenty. Můžete nám o tom povědět více?

Na počátku stál studentský klub zahraničních studentů MIMSA. To je skupinka velmi aktivních zahraničních mediků, která působí na LF. Každoročně plánují pro nově přijaté studenty tzv. Orientation week, který probíhá v týdnu před zahájením semestru. Předseda MIMS, kanadský student Dale Kalina, mě v červnu navštívil a sondařoval, zda by nebylo možné orientační týden zahájit Barbecue party, který by zorganizovala fakulta. Takováto neformální setkání studentů u grilu jsou totiž v zahraničí dosti běžná a populární. Zpočátku mě to zaskočilo, ale posléze se mi tato myšlenka začala docela líbit a informovala jsem kolegium děkana. Tam jsem se setkala s velkou podporou pana děkana a i ostatním členům kolegia se nápad zalíbil. Zásadní krok ovšem učinil proděkan Vaněk, který nabídl zprostředkování firmy provozující grilování a jako bonus cimbálovou muziku. Pro konání jsme vybrali plochu v kampusu ležící mezi pavilony A16 a A 8. Léto tedy proběhlo ve znamení příprav.

A jak nakonec akce probíhala?

Myslím, že se všem líbila. Studenti se začali scházet v neděli 15.9.kolem třinácté hodiny. V té době byl

na ploše postaven obrovský stan s lavicemi a kapacitou sto lidí, areálem se linula vůně pečeného sešlátku, ve velkém kotli se vařila hutná masová polévka a ve stanu se čepovalo pivo. Někteří studenti přišli i se svými rodiči, kteří byli zjevně ohromeni. V průběhu odpoledne se pak noví studenti spontánně seznamovali, jak navzájem, tak se svými staršími kolegy s MIMS a s přítomnými proděkany. Cimbálová muzika pana Petru hrála krásné slovácké písničky, sluníčko svítilo a Bc.Melicharová zorganizovala nácvik moravských lidových tanců, což také významně přispělo k výborné atmosféře.

Založili jste tedy novou tradici?

Pevně věřím, že ano. Chceme, aby se o naši fakultě vědělo v zahraničí, aby se na ni hlásilo co nejvíce studentů, abychom tak mohli vybírat ty nejlepší. Takovéto akce k dobrému jménu určitě přispívají. Máme už i kladné ohlasy z našich zahraničních agentur. Ale současně se ukázalo, že kampus, zejména v letních dnech, je obecně vhodné místo pro konání podobných setkání, takže by naše barbecue mohlo být inspirací třeba i pro české studenty nebo jiné zájmové skupinky zaměstnanců. Závěrem bych ještě chtěla podotknout, že náklady na Barbecue party byly kompletně hrazeny prostřednictvím sponzorů. ❖

Očkovací středisko KPL LF MU Brno

Klinika pracovního lékařství FN u sv. Anny a LF MU v Brně rozšiřuje své služby o očkovací středisko. Provádí očkování běžně dostupnými vakcínami v režimu očkování zvláštního, mimořádného či na vlastní žádost. Cílovou skupinou jsou studenti a zaměstnanci Masarykovy university, dále stávající klienti KPL a široká veřejnost.

Cestovní lékařství je v současnosti celosvětově uznávaný lékařský obor, který se zabývá prevencí, diagnostikou a léčbou nemocí, které vznikly v souvislosti s cestováním. Vznik oboru úzce souvisí s obrovským nárůstem cestování v posledních dvaceti letech, které se stává v současnosti i v našich zeměpisných oblastech důležitou složkou volného i pracovního času.

Kontakty, provoz:

Očkovací středisko a ambulanci cestovní medicíny najdete v blízkosti Mendlova náměstí, na detašovaném pracovišti FN USA v budově Výstavní 17, 2. patro – Klinika pracovního lékařství – očkovací ambulance. Po první telefonické nebo e-mailové konzultaci s lékařem vám objednáme termín první návštěvy. Při ní je na základě anamnestických, lékařských a cestovatelských údajů stanoven plán a rozsah péče, včetně druhů a termínů očkování a předpisu antimalarik, pokud jsou indikovány.

Telefon: 543 182 901

E-mail: ockovani@fnusa.cz

Ordinační doba:

pondělí 7.00–15.30 hod., po domluvě i jindy.

Očkovací středisko provádí:

- 1) Konzultace před cestou s ohledem na druh činnosti v zahraničí, konkrétní situaci a doporučená preventivní opatření.
- 2) Vyšetření před pracovním pobytem v zahraničí a vyšetření po návratu z epidemiologicky závažných oblastí.
- 3) Očkování před cestou do zahraničí podle požadavků Světové zdravotnické organizace, podle aktuální epidemiologické situace v cílové zemi a podle požadavků zaměstnavatele (očkování proti žluté zimnici, břišnímu tyfu, virovým hepatitidám, meningokokům).
- 4) Záznam těchto vakcinací do Mezinárodního očkovacího průkazu.
- 5) Zajištění antimalarické profylaxe pro výjezdy do rizikových oblastí (předpis vhodných antimalarik).

- 6) Nadstandardní očkování na žádost očkovaného proti onemocněním, u nichž je dostupná vakcína – proti klíšťové meningoencefalitidě, meningokokové meningitidě A+C, chřipce, virové hepatitidě A, B, A+B, vzteklině, příušnicím a dalším.
- 7) Očkování pracovních kolektivů (proti chřipce, virovým hepatitidám a klíšťové encefalitidě) – týká se podniků a organizací, kde je indikace k takovému očkování – kontakt s lidmi v případě chřipky, pohyb v rizikovém přírodním prostředí v případě klíšťové encefalidity.
- 8) Konzultační činnost v problematice očkování, očkovacích technik a legislativy. Konzultační činnost v problematice epidemiologie. Přednášková činnost v oboru infekčních onemocnění, očkování a epidemiologie.
- 9) Ve výstavbě je webová prezentace: ceník služeb a vakcín, poradna pro rizika cestování, předcházení importovaným nemocem, cestování s dětmi, očkování před cestou do zahraničí, antimalarická profylaxe.

Při existující nabídce těchto služeb v městě Brně komerčními i zdravotnickými zařízeními vidíme v případě očkovacího střediska na KPL několik výhod:

- návaznost na již poskytované služby stávajícím klientům při výjezdu do zahraničí,
- výborná dostupnost dalších oborů (zejména laboratorních) v areálu FN u sv. Anny v Brně,
- možnost ověření titru protilátek po očkování, možnost odběrů na HIV včetně certifikátů, zajištění diagnostických vyšetření u virových hepatitid a venerických nemocí,
- využívání zahraničních aktualizovaných databází: CDC, IAMAT, CRM o očkování a aktuální epidemiologické situaci,
- personální zajištění ambulance (dvouatestovaný epidemiolog s praxí s očkováním všech typů),
- propojení teorie a praxe při výuce mediků 5. ročníku na KPL s perspektivou výuky cestovní medicíny formou volitelného či nepovinného předmětu. ❖

inaugurace

Dovolujeme si Vás informovat o tom, že dnem 1. 9. 2010 dochází ke změnám ve funkčním obsazení některých klinik a ústavů.

FN Brno-Bohunice

Prof. MUDr. Jiří Mayer, CSc., přednosta Interní hematologické kliniky vystřídal ve funkci přenosty prof. MUDr. Jiřího Vorlíčka, CSc.

Doc. MUDr. Oliver Bulík, CSc., přednosta Kliniky ústní, čelistní a obličejové chirurgie převzal vedení kliniky po doc. MUDr. Milanu Machálkovi, CSc.

Prof. MUDr. Aleš Hep, CSc., přednosta Interní gastroenterologické kliniky se ujal vedení po prof. MUDr. Janu Latovi, CSc.

FN U Sv. Anny

Prof. MUDr. Filip Růžička, Ph.D., přednosta Mikrobiologického ústavu.

Úrazová nemocnice

Prof. MUDr. Miloš Janeček, CSc., přednosta Kliniky traumatologie.

Ústavy

Doc. MUDr. Aleš Hampl, CSc., přednosta Ústavu histologie a embryologie.

8. 9. proběhl na LF MU křest elektronické publikace „Metodika tvorby bibliografických citací.“ Požádala jsem o krátký rozhovor jednoho z autorů, přímo autora hlavního. Ptám se tedy pana Mgr. Jiřího Kratochvíla.

Můžete blíže popsat důvody vzniku publikace a představit další autory, kteří se na vzniku této metodiky podíleli?

Důvodů pro vznik publikace bylo více. První byl ten, že jsme s kolegy chtěli vydáním Metodiky navázat na předchozí publikaci „Průvodce elektronickými databázemi LF a PřF“ a zpřístupnit tak v komplexní formě naše elektronické výukové materiály.

Dalším důvodem bylo zpřístupnit českému čtenáři základní postupy při citování podle zahraničních norem. Jak jsme totiž zjistili, na internetu je sice řada stránek popisujících jednotlivé metody citování, ale když jsme jejich informace porovnali s původními citačními normami, našli jsme řadu odchylek. Přínos naší publikace spočívá v tom, že při její přípravě jsme se striktně drželi původních citačních norem a že tak může být vhodnou pomůckou pro autory, kteří se chystají publikovat v zahraničních časopisech. V neposlední řadě důvodem k vydání publikace je i obecná potřeba propagace problematiky plagiátů a publikační etiky obecně, která – jak se zvláště v posledních měsících ukázalo – je velmi důležité téma.

Co se týče autorského podílu na publikaci, tak spolu se mnou se na přípravě textů, některých tutoriálů a zvláště na závěrečné korektuře podílel Mgr. Petr Sejk, který se mnou pracuje v KUK, a kolegyně

Mgr. Věra Anthová z Ústřední knihovny PřF, která se zaměřila na přípravu některých citačních stylů. Celkové grafické a technické řešení publikace zajistilo Servisní středisko MU, jmenovitě Mgr. Marek Stehlík, který s námi na přípravě výukových materiálů spolupracuje od začátku a spolupráci s ním si nemůžeme vynachválit.

Částečně jste naznačil obsah publikace, můžete upřesnit její obsah?

Publikace je v podstatě rozdělena do tří částí. Tu první tvoří tutoriály vysvětlující zásady publikační a citační etiky, tj. odkud v knize nebo časopise přebíráme jednotlivé údaje do bibliografické citace, v jakém formátu se tyto údaje nejčastěji zapisují, co se při citování a publikování považuje za plagiátorství apod. Druhou a hlavní část publikace tvoří vlastní tutoriály popisující, jak citovat podle citačních stylů jako jsou například Harvard style, Vancouver style, NLM style a jiné. Nejčastěji užívané citační styly jsou popsány detailněji, a to formou animací a možností procvičení jejich vytváření. Méně užívané styly jsou jen formou textu. Pro toto rozdělení jsme se rozhodli na základě výsledků vnitrouniverzitní ankety, v níž respondenti některé styly zmiňovali jen okrajově. Součástí tutoriálů o citačních stylech je i interaktivní návod k aplikaci EndNoteWeb, která je na MU přístup-

ná a s níž lze vkládat do textu citační údaje s možností je velmi jednoduše měnit podle požadavků konkrétního citačního stylu nebo časopisu.

Třetí část publikace představují tutoriály vysvětlující, co je to impact factor, h-index, jak je lze zjistit apod. Pro české čtenáře bude jistě novinkou popis nových indikátorů pro hodnocení vědeckých publikací – SNIP a SJR – které byly v lednu letošního roku implementovány do Scopusu a nabízejí sofistikovanější měřítko kvality časopisů vedle impact factoru.

Je toho tedy opravdu hodně, a tak mne napadá otázka, jak dlouho taková publikace vzniká a kolik času uplynulo od nápadu až po realizaci.

Co se týče doby realizace, mohu říci přesná data: 4. únor 2009 až 2. září 2010. Data si pamatuji proto, že 4. února byla vydána publikace o databázích a v ten den jsme s kolegyní Anthovou připravili anketu, podle čeho lidé na MU citují. Na základě výsledků jsme se domluvili, které citační styly představíme. Poté jsem zajistil původní citační manuály, které jsme následně prostudovali a poté začali připravovat tzv. scénáře, což jsou wordovské dokumenty, ve kterých jsme kolegovi Stehlíkovi připravili nejen vlastní texty popisující citační styly, ale navrhli i technické řešení jednotlivých částí tutoriálů. Nutno poznamenat, že jsme ale ve výsledku často toto řešení nechávali na Marku Stehlíkovi samotném, neboť jsme z předešlé spolupráce s ním měli výborné zkušenosti. První verze tutoriálů byly hotovy na podzim 2009, kdy však příprava začala vážnout. Je totiž nutné si uvědomit, že celá příprava vznikala průběžně vedle naší běžné knihovnické činnosti, případně i v našem volnu o víkendech, nemluvě o tom, že kolega Stehlík souběžně řešil přípravu pomůcek pro jiné vyučující. Tehdy jsem požádal o spolupráci Petra Sejka, který přestože nastoupil do již rozběhnutého projektu, velmi rychle se v něm zorientoval a ve výsledku v něm zanechal obrovský díl práce, neboť nejenže sám připravil některé citační styly (ASA, IEEE a Turabian) a spolupracoval se mnou na přípravě tutoriálů o SNIP a SJR, ale především spolu se mnou provedl kompletní korektury všech citačních stylů.

Rozumím tomu dobře, že jste si tedy kompletní ediční činnost zajišťovali sami?

V podstatě ano, protože strukturu publikace, výběr témat, jejich zpracování včetně korektur jsme provedli vlastními silami a zvláště v závěru jsme dokončení publikace vzali s kolegou Sejkem na svá bedra.

Právě tato fáze se ukázala nejnáročnější, neboť korektury nespočívaly jen v opravách překlepů v textu, ale v objevení některých faktických nedostatků, které vyústily i v přepracování některých částí publikace. Doslova to byla editorská činnost dělaná na koleně, a proto nám snad čtenáři nějaký ten překlep odpustí. V každém případě to ale pro nás všechny byla výborná zkušenost, pro kolegu Stehlíka možná i životní zkouška trpělivosti s námi.

Uvedl jste 2. září jako den ukončení práce na publikaci. Kde se tedy s ní můžeme seznámit?

Protože byla publikace realizována ve spolupráci se Servisním střediskem MU, byla zveřejněna na Elportálu MU (elportal.muni.cz – pozn. red.), kde je oborově zařazena do sekce týkající se informací a knihovnictví. Zde je zdarma přístupná celé veřejnosti, tedy nejen uživatelům z MU.

Při představení publikace jste zmínil, že již máte slušný počet přístupů a to neuplynul ani týden.

To je pravda, do včerejška to bylo asi 1500 přístupů. To je ale jistě vyvoláno prvotním zájmem poté, co jsme o vydání publikace informovali e-mailem učitele a studenty z LF, PřF a FSpS, na vývěsce v ISu a zejména prostřednictvím e-mailové konference kolegy knihovníky. Jak je publikace ve skutečnosti využívána, ukáže tedy až čas. ❖

Mgr. Jiří Kratochvíl

Redakce gratuluje k významnému životnímu jubileu panu děkanovi prof. MUDr. Jiřímu Mayerovi, CSc., paní doc. PhDr. Miroslavě Kyasové, Ph.D. a panu prof. MUDr. Petru Gálovi, Ph.D.

Výročí a jubilea

80 let se dožívá prof. MUDr. Jan Šmarda, DrSc., kterému gratulujeme a děkujeme za práci pro Lékařskou fakultu MU. Dále gratulujeme k jubileu prof. MUDr. Jirkovi Mačákovi, CSc., doc. MUDr. Zdeňku Pačovskému, CSc. a prof. MUDr. Věře Semrádové, CSc.

doc. PhDr. Miroslava Kyasová, Ph.D.
(28. června)

prof. MUDr. Petr Gál, Ph.D.
(14. srpna)

prof. MUDr. Jiří Mayer, CSc.
(5. října)

prof. MUDr. Jirka Mačák, CSc.
(11. června)

doc. MUDr. Zdeněk Pačovský, CSc.
(8. září)

prof. MUDr. Věra Semrádová, CSc.
(7. října)

prof. MUDr. Jan Šmarda, DrSc.
(29. srpna)

90. výročí založení kliniky pro nemoci kožní a venerické v Brně

VAŠKŮ V.

Zákonem z 28. ledna 1919 byla zřízena Masarykova universita v Brně a v prosinci 1920 byl docent University Karlovy, Antonín Trýb, pověřen vedením kliniky pro choroby kožní a venerické.

Prof. MUDr. Antonín Trýb, DrSc. (1884–1960) založil brněnskou dermatovenerologickou školu a nasměroval její další vývoj. Antonín Trýb habilitoval v roce 1917 na pražské univerzitě. V roce 1917 byl poslán vládou Československé republiky k československé armádě na Sibiři. Působil zde 7 měsíců, založil nemocnici pro veneriky a vydal velmi instruktivní publikaci *Moderní zásady léčení chorob venerických*. V té době také navštívil Japonsko a navázal kontakty s tamějšími dermatovenerology. Ze Sibiře se vrátil na jedné z posledních lodí, které přepravovaly naše legionáře zpět do vlasti.

V roce 1920 byl jmenován mimořádným profesorem a přednostou kožní kliniky v Brně, řádným profesorem v r. 1923 a v letech 1927–8 byl děkanem lékařské fakulty v Brně. Klinikou bylo nutno vybavit. Jak A. Trýb vzpomíná, v knihovně byl jedinou položkou telefonní seznam a na oddělení lékaři, kteří zvládali jen rutinní výkony. Díky nezměrnému úsilí prof. Trýba a podpoře vlády a Masarykovy university byla klinika již ve dvacátých letech respektována na mezinárodní úrovni.

Dne 30. prosince 1922 byla na brněnské klinice konána ustavující schůze československé vědecké dermato-venerologické společnosti. Byl zvolen přípravný výbor společnosti za předsednictví prof. Janovského a místopředsednictví prof. Trýba, prof. Šambergera a prof. Reinsberga.

Prof. Trýb byl uznávanou vědeckou autoritou evropského formátu, především v oblasti histopatologie, biochemie kůže a venerologie. Byl však také velkým pedagogem a popularizátorem vědy. Jeho velmi oblíbená *„Praktická dermatologie“* je vynikajícím příkladem učebnice určené studentům a lékařům praktikům. V úvodu A. Trýb mimo jiné píše: *Skepse k nedokázaným teoriím není jejich popíráním, ale praktik si od nich nesmí slibovati více, než mohou skutečně jeho nemocnému poskytnouti. Vedlo by to jen ke vzrůstající*

nedůvěře lidstva k vědecké medicíně – oběma na škodu. Kniha se dočkala osmi vydání. Po zavření vysokých škol v r. 1939 byl A. Trýb určitou dobu vězněn, v r. 1945 opět nastoupil do funkce přednosty. Vědecká práce kliniky se zaměřila na problémy pyodermií, na prevenci pohlavních chorob, na tuberkulózu kůže, plísňová kožní onemocnění a na dětské dermatózy. Histologická laboratoř se věnovala vypracování moderních histochemických metod.

3. 9. 1960 prof. Antonín Trýb umírá. Zanechává za sebou velké dílo vědecké, pedagogické, osvětové, ale také literární. A. Trýb byl uznávaným básníkem a prozaikem, jeho díla, např. *Příhody domu na Čang Wu*, jsou stále živá a čtivá.

V roce 1956 převzal vedení brněnské kliniky **prof. MUDr. Jaroslav Horáček, DrSc. (1914–1991)**, který pokračoval v práci svého učitele ve výzkumu fyziologie a biochemie kůže a v dobudování Laboratoře biochemie kůže, která významně přispěla k rozvoji vědeckého bádání a šíření dobrého jména kliniky. Prof. Horáček proslul jako vynikající histopatolog s velkou mezinárodní reputací a jako jeden z prvních se věnoval studiu ultrastruktury kůže a jako první primář dětského kožního oddělení Fakultní dětské nemocnice se zapsal do dějin pediatrické dermatologie. Od roku 1982 do roku 1996 vedl kliniku **prof. MUDr. Jiří Záhejský, DrSc.**, který dále rozvíjel zkoumání vlivů životního i pracovního prostředí a nežádoucích účinků zevně působících látek na kůži a faktorů, vedoucích k chronicitě dermatóz a v dalších oblastech. Od roku 1996 do roku 2005 vedla I. dermatovenerologickou kliniku **prof. MUDr. Věra Semrádová, CSc.** Mezi priority kliniky patřil za jejího vedení program onkologický, venerologický, lymfologicko-flebologický a program péče o nemocné s autoimunitními chorobami.

Od roku 2005 dosud vede kliniku **doc. MUDr. Vladimír Vašků, CSc.** Pod jeho vedením se na klini-

ce rozvíjí diagnostika a léčba kožních T-buněčných lymfomů, včetně jejich pokročilých stádií, nové metody v léčbě prekanceróz a karcinomů kožních, moderní fototerapie, komplexní přístup k léčbě těžké psoriázy. Tradičně vysokou úroveň si zachovává kožní alergologie a ostatní oblasti specializované péče. Na I. dermatovenerologické klinice probíhá ve spolupráci s dalšími pracovišti výzkum genetického podkladu psoriázy, kožních T-lymfomů, akné a atopické dermatitidy se zaměřením na remodelaci tkání, angiogenezu a zánětlivé děje u těchto chorob. Pokračuje dlouhodobý výzkum nepříznivých faktorů působících na kůži, především s možností kontaktní senzibilizace, dále výzkum faktorů vedoucích k provokaci autoagrese proti pojivu, studium autoimunitních puchýřnatých dějů, hodnocení kožní symptomatologie ve vztahu k onemocněním interním/onkologickým, studium bariérových systémů kožních aj.

Publikační výstupy výzkumu v různých oblastech, především však u molekulárně biologických souvislostí některých nádorových procesů a chronických onemocnění s mírným stupněm zánětu, mají v několika případech světovou prioritu.

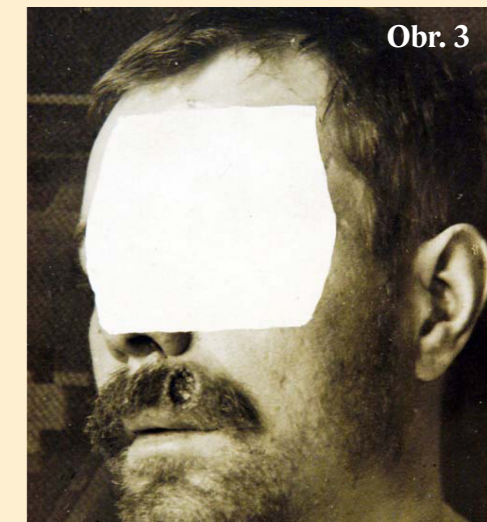
Klinika zabezpečuje pregraduální a postgraduální výuku v plném rozsahu. V rámci blokové výuky mediků je zacílena na nejvýznamnější oblasti dermatovenerologie při tradičně vysokém nasazení všech vyučujících. Konfrontace studentů s moderními trendy v oboru je na I. DVK imperativem.

Jak jsem již uvedl, v r. 1989 vznikla další kožní klinika v Brně – ve FN v Bohunicích. Jejím prvním přednostou byl prof. MUDr. Zdeněk Vlašín, DrSc., po něm nastoupila prof. MUDr. Alena Pospíšilová, CSc. I tato klinika tedy nese část odkazu z dvacátých let dvacátého století.

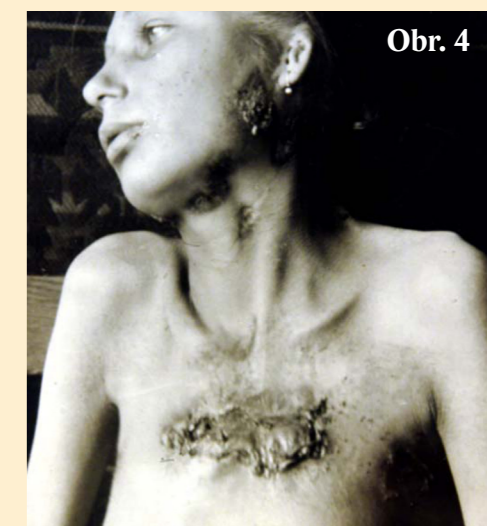
doc. MUDr. Vladimír Vašků, CSc.
I. dermatovenerologická klinika
FN u sv. Anny v Brně a LF MU

Obr. 1: Antonín Trýb v r. 1919 za pobytu u československých legií

Obr. 3

Obr. 4

Obr. 2

Obr. 2: Laboratoř kliniky počátkem 20. let
Obr. 3: Tvrdý vřed syfilitický nad horním rtem – 20. léta, archiv A. Trýba
Obr. 4: Kožní tuberkulóza typu lupus vulgaris – vlastní archiv A. Trýba

Dne 23. 8. 2010 byl paní profesorkou MUDr. Alexandrou Šulcovou, CSc., vedoucí Farmakologického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity podán Návrh na udělení Ceny města Brna v oblasti mezinárodní spolupráce města Brna panu profesorovi Ladislavu P. Novákovi, Ph.D.

Pan profesor Ladislav Novák, Ph.D., se narodil 18. září 1922 v Chlumu v jižních Čechách. Absolvoval studium biologie na Karlově univerzitě v Praze a poté v roce 1952 emigroval s rodinou na Nový Zéland, kde vyučoval biologii a tělesnou výchovu. Později, již jako občan USA získal po studiu na University of Minnesota, Mineapolis tituly M.Sc. a Ph.D. v oboru antropologie. V letech 1962–1966 působil jako docent Fyziologické antropologie na University of Minnesota, Mineapolis v Minesotě. V letech 1966–1972 pracoval jako konzultant Oddělení klinické patologie na Mayo Clinic v Rochestru. V letech 1972–1994 působil jako profesor Fyziologické antropologie na Southern Methodist University, Dallas, Texas, kde je v současnosti nadále Emeritním Profesorem. Hlavními odbornými zájmy profesora Nováka byly a jsou oblasti rehabilitace v kardiologii, fyziologie fyzických cvičení a výživa. Tuto orientaci uplatnil při své souběžné práci v několika texaských rehabilitačních centrech, včetně např. věhlasné: Cardiac Rehabilitation Clinic, Baylor Medical Center, Texas. Kvalita jeho profesní práce byla v USA opakovaně ohodnocena postavením do významných odborných pozic: 1968 – ředitel výzkumu American Medical Association, Physical Fitness of Collegiate Athletics; 1972 – ředitel výzkumu při American College of Sports Medicine, Olympiáda v Mni-

chově; 1970–1972 – ředitel projektu National Institute of Health, Zahraniční program výzkumu; 1982 až 1990 – president International Committee for Physical Fitness; 1984 až 1986 – konzultant v programu vzdělávání a výzkumu vlády Bahrainu; 1979 – Senior Scientist, International Exchange Program USA-ČSAV.

Pro město Brno má profesor Novák mimořádný význam. Ač sám není ani rodilý Brňák, ani zde nestudoval, oslovil z vlastní iniciativy záhy po „sametové revoluci“, která otevřela možnosti mezinárodních spoluprací s celým světem, Lékařskou fakultu MU v Brně, s nabídkou pomoci s využíváním svých osobních profesních konexí v místě svého akademického působení, tj. v oblasti Dallasu v USA. Měla jsem tu čest v letech 1990–1997, tj. v období svého působení ve funkci proděkanky LF MU pro zahraniční styky, využívat plně této velkorysé nabídky profesora Nováka. Tento vysoce uznávaný odborník v oboru lékařské a biologické antropologie, oceněný mimo jiné též Zlatou medailí Karlovy Univerzity v Praze a Pamětní medailí Dr. Aleše Hrdličky Československou akademií věd, přinesl z vlastního výběru, se srdcem na dlani, dlouholetou nezištnou pomoc Lékařské fakultě MU v Brně.

Osobní angažovanost profesora Nováka v Brně přinesla zúročení jeho vlastní odbornosti, kdy pomohl k získání akreditace naší fakulty pro jeden z tehdy zcela nově zaváděných bakalářských směrů studia, a to v oboru Výživa (nutrice) člověka. Přispěl konzultačně k přípravě osnov, darem aktuální obsažné učebnice „Undersatnding Nutrition“ i vlastními přednáškami v Brně. T.č. patří na MU vyučovaný bakalářský obor Nutriční terapeut mezi nejpřes-tižnější.

Nejobjemnějším, více než 15 let trvajícím přínosem pana profesora Nováka jsou jeho aktivity v postavení ambasadora naší fakulty při vyjednávání se dvěmi špičkovými medicínskými univerzitními centry v Dallasu a při získávání finančních podpor od spolků našich krajanů v Texasu. V roce 1993 se tak podařilo podepsat oficiální smlouvy o přijímání lékařů brněnských fakultních nemocnic i z řad studentů naší fakulty na Southwestern Medical Center Dallas a Baylor University Medical Center Dallas. Pro rovnocennost, s jakou naše smluvní vztahy hodno-

tila obě univerzitní texaská medicínská centra, svědčila účast představitelů jejich vedení při oslavách 75. výročí lékařské fakulty a celé Masarykovy univerzity v Brně v r. 1994. Postupně se v Dallasu vzdělávalo 34 brněnských stážistů s minimálními finančními náklady z jejich strany, neboť ubytování a stravné bylo hrazeno z výše uvedených dotací, které dojednával s vlastním nasazením osobně prof. Novák. Při svých pobytech získali stážisté nejen rozšíření svých lékařských znalostí a dovedností na nejaktuálnější úrovni, ale také navazovali a poté dále rozvíjeli osobní profesní kontakty, které přinesly a nadále přináší řadu vysoce přínosných odborných spoluprací jim i celým jejich brněnským pracovištím.

Své poděkování profesoru Novákovi vyjádřila již dříve Lékařská fakulta MU udělením své pamětní medaile. Odborný dosah prof. Novákem zprostředkovaných možností pro lékaře fakultních nemocnic a studenty Lékařské fakulty MU přinesl a dosud přináší užitek v léčebných a prevenčních programech v celém brněnském regionu. ❖

Na snímku: prof. MUDr. Josef Bilder, CSc., tehdejší děkan, prof. MUDr. Alexandra Šulcová, CSc., tehdejší proděkanka LF MU pro zahraniční styky a prof. Ladislav Novák, Ph.D. v jeho bytě v Dalasu roku 1993.

Kongres IADS (International Association of Dental Students) a YDW (Young Dentists Worldwide) v Brně

Ve dnech 16.–22. 7. 2010 se v Brně uskutečnil kongres IADS (International Association of Dental Students) a YDW (Young Dentist Worldwide), konaný pod patronací SSSČR (Sdružení Studentů Stomatologie ČR). Oficiálnímu zahájení kongresu „Opening Ceremony“ v hotelu Continental 17. 7. 2010 ve večerních hodinách předcházelo v dopoledních a odpoledních hodinách setkání zástupců členských zemí IADS k přípravě valné hromady a přednáškový den YDW s přednáškovou sekcí v rámci soutěže studentských odborných prací. Večerní oficiální zahájení bylo slavnostní. V zastoupení vedení LF MU se ho zúčastnil proděkan pro zubní lékařství prof. MUDr. Jiří Vaněk, CSc., který účastníky seznámil s historií LF MU a brněnské stomatologie. Účastníky konference dále pozdravili představitelé ČSK – prezident MUDr. Pavel Chrz a viceprezident ČSK MUDr. Jan Černý, prezidentka SSS ČR MDDr. Karolína Flory-

ková a prezident IADS Dr. Spindler. V rámci úvodního večera byly také vyhlášeny výsledky soutěže přednesených studentských prací. Nejvyšší ocenění získala studentka Karen Voon Kai Rou z Malajsie. V neděli 18. 7. 2010 se konala valná hromada YDW, v pondělí pak valná hromada IADS, na které byla zvolena nová rada této organizace. Do funkce editora byla zvolena MDDr. Floryková, letošní absolventka LF MU. V dalších dnech se v rámci programu konaly prohlídky odborných zubních zařízení. Studenti navštívili výukové sály Stomatologické kliniky na Komenského nám. 2. Součástí byly i další společenské a kulturní akce. Zástupci sdružení studentů stomatologie ČR vyslovili poděkování vedení LF MU a Stomatologické kliniky, ČSK za podporu při pořádání kongresu IADS a YDW, který přispěl k významnému postavení českých studentů v těchto organizacích. ❖

Tisková konference k výsledkům dlouhodobé studie zdraví dětí ELSPAC, která trvala 20 let

Tisková konference se uskutečnila v pondělí 28. června 2010 v 10.30 v zasedací místnosti děkana Lékařské fakulty, Komenského nám. 2, Brno.

Na tiskové konferenci byly zveřejněny souhrnné výsledky dlouhodobé studie ELSPAC, která probíhala v několika evropských zemích a sledovala vybrané soubory dětí a jejich rodiny od těhotenství matky až do nejméně 18 let věku dítěte. Iniciátorem studie je Světová zdravotnická organizace (WHO) a odpovědným řešitelem pro Českou republiku je doc. MUDr. Lubomír Kukla CSc., vedoucí Výzkumného pracoviště preventivní a sociální pediatrie Lékařské fakulty Masarykovy. TK se účastnila i skupina respondentů, kteří byli v uplynulých dvaceti letech sledováni. Prezentovány byly vybrané výsledky, především v oblasti vlivu kouření, úrazů a stresu.

Výzkum: Sklon k úrazům ovlivňují stresové události prožité v dětství

Negativní zážitky a stres prožitý v dětství mají vliv na množství úrazů, které se lidem v životě stanou. Sklon k úrazům v produktivním věku dále ovlivňují i dispozice zděděné po rodičích. Vyplývá to z výsledků rozsáhlé mezinárodní studie ELSPAC, na které se v uplynulých dvaceti letech podílelo Výzkumné pracoviště preventivní a sociální pediatrie Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. V České republice bylo sledováno více než 5000 párů a jejich potomků v Brně a na Znojensku.

„Prožitá psychogenní zátěž ze stresů v dětství je v přímo úměrném, těsném a statisticky významném vztahu k počtu úrazů, které lidé utrpí ještě před dosažením produktivního věku,“ řekl Lubomír Kukla, vedoucí Výzkumného pracoviště preventivní a sociální pediatrie Lékařské fakulty MU. Platí to stejnou měrou pro muže i ženy. Sama stresující událost prožitá v dětství přitom úraz ani jinou poruchu nevyvo-

lává. „Spíše bychom měli mluvit o reakci na prožitý stres v podobě určitých způsobů chování, které má pak vliv na další úrazovost,“ dodal Kukla, který je od roku 2007 rovněž mezinárodním koordinátorem celého projektu.

Vědci zkoumali také to, jaké úrazy děti nejčastěji postihují. Největší podíl měly dle výsledků studie úrazy při sportu a hrách, při jízdě na kole a při nehodách v dopravě. Nejčastěji byla zraněna hlava, pak horní a dolní končetiny. Nejvyšší úrazovost se soustředila mezi devátým a dvanáctým rokem věku dítěte. Největší riziko smrtelných úrazů představovaly úrazy při dopravních nehodách. K utonutí a opaření však často dochází ještě v nižším věku, u dívek jde navíc o úrazy hlavy a popálení. U dívek s věkem stoupaly úrazy způsobené napadením se sexuálním motivem. Výskyt sportovních úrazů přímo souvisel s faktory, které posilují agresivitu: přehnaná přísnost výchovy spojená s týráním dětí psychickými i tělesnými tresty, rozhárané rodinné prostředí, oslabené výchovné působení matek. Naproti tomu se laskavé chová-

ní matek k dětem jevílo jako ochranný faktor před úrazy.

Negativní životní události a stres prožitý v dětství mají špatný vliv nejen na úrazovost, ale také na chronické zdravotní potíže. „U osob s velkým počtem stresů prožitých v dětství byl téměř třikrát vyšší výskyt více chorob zároveň u téhož jedince než u osob, které se v dětství setkaly se stesy jen zřídka,“ zdůraznil Kukla.

Výzkum potvrdil negativní vliv kouření rodičů na zdraví jejich dětí

Negativní vliv kouření rodičů na zdraví jejich potomků potvrdila rozsáhlá mezinárodní studie ELSPAC, na které se v uplynulých dvaceti letech podílelo Výzkumné pracoviště preventivní a sociální pediatrie Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. V České republice bylo sledováno více než 5 000 párů a jejich potomků, a to v Brně a na Znojensku. Studie prokázala, že zdraví dětí negativně ovlivňuje nejen to, když děti vyrůstají v rodině kuřáků, ale i kouření budoucích matek v době jejich těhotenství, a dokonce i kouření otců před početím.

Výsledky studie potvrdily, že kouření těhotných nepříznivě ovlivňuje průběh těhotenství a vývoj plodu. Průměrná hmotnost novorozenců u žen, které kouřily i v těhotenství, byla v průměru o 107 g nižší, průměrná délka o 1,3 cm kratší, obvod hlavy byl průměrně o 0,2 cm menší než u nekuřáček. Kuřáčky mnohem častěji udávaly větší obavy a neklid při začátku porodních bolestí i po návratu z porodnice, kdy se také častěji bezdůvodně rozčilovaly a pociťovaly vnitřní napětí.

Na zdraví novorozenců se negativně podílí i kouření otců. U dětí, které počali kouřící otcové, se objevil statisticky významně vyšší počet vrozených vad. Tyto děti měly i vyšší riziko, že se u nich objeví nádorové onemocnění (dáno ovlivněním DNA ve spermatu látkami v cigaretovém kouři).

K vyšší nemocnosti novorozenců a kojenců významně přispívá kouření matek po porodu. Matky, které kouřily půl roku po porodu, častěji uváděly závažnější zdravotní potíže, resp. téměř stálou nemocnost u svých dětí. „Děti kuřáček měly významně zvýšenou frekvenci všech sledovaných znaků poškození respiračního ústrojí, včetně zánětů středouší. V prvním

půlroce života bylo hospitalizováno téměř dvakrát více dětí kouřících matek než nekuřáček,“ řekl Lubomír Kukla, vedoucí Výzkumného pracoviště preventivní a sociální pediatrie Lékařské fakulty MU. Mléko kouřících (kojících) matek navíc obsahovalo až třikrát více toxických látek než mléko nekuřáček. U dětí vystavených kouření před nebo po narození studie prokázala častější poruchy chování než u dětí nekuřáků. V předškolním věku těchto dětí se častěji objevovala hyperaktivita, impulzivnost, neposluš-

nost, poruchy pozornosti a agresivita. U sedmiletých pak vědci evidovali častější poruchy chování a rozvoj poruchy pozornosti s hyperaktivitou.

Do studie se v Brně zapojilo 3 645 těhotných žen, z nichž v období do otěhotnění kouřilo 42 % zkoumaných, přičemž 9 % vykouřilo víc než krabičku denně. Po zjištění těhotenství přestala kouřit polovina ze zkoumaných, téměř čtvrtina kuřáček během těhotenství kouřit nepřestala a 5 % žen vykouřilo více než krabičku denně i během těhotenství. ❖

Tisková konference k udělení patentu na nový způsob stanovení prognózy chronické lymfatické leukémie a zahájení spolupráce na vývoji diagnostické soupravy s firmou GENERI BIOTECH

Tisková konference se uskutečnila ve čtvrtek 24. června 2010 v 11.00 v zasedací místnosti děkana Lékařské fakulty, Komenského nám. 2, Brno.

Informace o novém způsobu stanovení prognózy chronické lymfatické leukémie, získání patentu a zahájení spolupráce s českou biotechnologickou společností GENERI BIOTECH, která již začala pracovat na vývoji diagnostické soupravy, prezentovali:

- prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc., prorektor pro rozvoj MU
- doc. RNDr. Šárka Pospíšilová, Ph.D., Interní hematologická klinika LF MU a FN Brno
- doc. MUDr. Michael Doubek, Ph.D., Interní hematologická klinika LF MU a FN Brno
- RNDr. Martin Bunčeka, Ph.D., GENERI BIOTECH, s.r.o.
- RNDr. Eva Janoušková, Ph.D., Centrum pro transfer technologií MU

Vědci z MU patentovali způsob určení prognózy chronické lymfatické leukémie

Tým vědců z Lékařské fakulty Masarykovy univerzity získal český patent na nový způsob stanovení prognózy chronické lymfatické leukémie za pomoci molekulárně-genetické analýzy specifických genů v biologickém vzorku odebraném z těla pacienta. Díky ní budou lékaři v konkrétních případech schopni určit závažnost nádorového onemocnění a vybrat správnou léčbu. Práva k užívání patentu již zakoupila česká biotechnologická společnost GENERI BIOTECH, která chce s využitím nového objevu připravit diagnostické soupravy.

„Naše studie prokázala, že vysoká exprese několika specifických genů v odebraném vzorku krve nemocného souvisí s horším průběhem onemocnění a délkou přežití pacienta,“ popsala podstatu objevu vedoucí výzkumného týmu Šárka Pospíšilová z Lékařské fakulty MU. Stanovení exprese těchto genů může vést k určení prognózy onemocnění až s 95% jistotou. Díky tomu mohou lékaři stanovit správný

způsob léčby. Pacienti, u nichž se na základě prognostických ukazatelů neočekává vážný průběh onemocnění, tak například nebudou muset podstupovat transplantaci kostní dřeně nebo chemoterapii.

O patent projevil zájem česká biotechnologická společnost GENERI BIOTECH, která se zaměřuje na výzkum a vývoj v oblasti molekulární biologie, nanotechnologie, a zároveň provádí genetické testování. „Uzavřeli jsme licenční smlouvu a v současné době úzce spolupracujeme na vývoji diagnostické soupravy. Cesta od nápadu k výrobku je často stejně náročná jako samotný objev. Vyvineme však maximální úsilí, aby diagnostická souprava mohla pomoci při léčbě prvních pacientů co nejdříve,“ řekl Martin Bunčeka, který je odpovědný za výzkum a vývoj ve společnosti GENERI BIOTECH. V první fázi firma počítá s výrobou diagnostických souprav pro ověřovací studie prováděné ve Fakultní nemocnici Brno a Fakultní nemocnici Hradec Králové.

Samotný výzkum trval pět let a podíleli se na něm odborníci a lékaři z Centra molekulární biologie a genové terapie Interní hematologické kliniky Fakultní nemocnice Brno a Lékařské fakulty MU.

Chronická lymfatická leukémie je nejčastější leukémií dospělých v evropské populaci a postihuje zejména starší pacienty. Jde o nevléčitelné onemocnění s velmi variabilním klinickým průběhem a prognózou. Někteří pacienti přežívají několik měsíců, jiní až mnoho let. Délka přežití pacientů a závažnost onemocnění závisí na míře poškození genetické informace v nádorových buňkách. Z tohoto důvo-

du se stávají molekulárně-genetické analýzy leukemických buněk nezbytnou součástí diagnostiky pacientů i monitorování účinnosti léčby. Analýza nově identifikovaných genů, jejichž exprese má význam pro prognózu onemocnění, bude využívána při diagnostice pacientů s chronickou lymfocytární leukémií a při rozhodování o volbě terapie. ❖

Chronická lymfocytární leukemie se díky historicky prvnímu workshopu svého druhu bude v šesti státech střední a východní Evropy léčit lépe. S nejmodernějšími metodami léčby a diagnostiky seznámí desítku svých kolegů lékaři z Interní hematoonkologické kliniky (IHOK) Lékařské fakulty MU a FN Brno.

Edukační kurz o chronické lymfocytární leukemii, který pro lékaře z Polska, Litvy, Rumunska, Slovinska, Chorvatska a Maďarska, připravili jejich čeští kolegové, prověří a rozšíří jejich znalosti nejen teoretické, ale i praktické.

Dvoudenní výukový program je kombinací přednášek, laboratorního workshopu a vyšetřování pacientů přímo na ambulancích. Stredo- a východoevropští odborníci budou mít možnost konzultovat s našimi ambulancními specialisty jednotlivé případy a budou u nich volit také konkrétní léčebný postup. Interní hematoonkologická klinika LF MU a FN Brno je nyní jedním ze tří evropských míst (se Stockholmem a Londýnem), kde se stejná akce věnovaná výuce problematiky chronické lymfocytární leukemie koná.

Interní hematoonkologická klinika Lékařské fakulty MU a FN Brno se řadí k nejprestižnějším pracovištím svého druhu v Evropě. Jako jedno z mála evropských pracovišť soustřeďuje na jednom místě veškeré léčebné, ale i diagnostické (včetně řady výzkumných) metody pro pacienty s chronickou lymfocytární leukemií. Jak v diagnostice, tak i v léčbě chronické lymfocytární leukemie se může pochlubit výsledky na světové úrovni.

Bude-li kurz úspěšný, předpokládáme jeho pokračování. ❖

Učíme
lépe
léčit

rozhovor s prof. Doubkem

prof. MUDr. Michael Doubek, Ph.D.
Interní hematoonkologická klinika FN Brno

Co Vás vedlo k medicíně?

Myslím, že jsem k tomu byl trochu směřovaný již od dětství. Můj otec byl veterinář. Ne, že by mi to přímo říkal, ale jistě mne k tomu vedl, projevoval jsem zájem o medicínu i o veterinární medicínu. I když je pravda, že na střední škole jsem měl takové období, kdy jsem naopak uvažoval o zcela jiných oborech, jako např. architektura, chodil jsem malovat atd.

Jaká byla Vaše studia na lékařské fakultě a běžný život studenta?

Nebydlel jsem na kolejích, ale dojížděl jsem, nebyl jsem v kontaktu s velkou částí studentů, což mne tak trochu izolovalo, opravdu jsem tím pádem věnoval hodně času jen studiu.

Setkal jste se v průběhu studia s lidmi, kteří vás ovlivnili a směřovali dál?

No, já jsem jako student dlouho tíhnul k chirurgickým oborům, chodil jsem i na neurochirurgii, ale zjistil jsem, že to tak úplně není pro mne. Od šestého ročníku jsem uvažoval o interních oborech nebo i o neurologii. S lidmi, kteří mé směřování výrazně ovlivňovali, jsem se tak setkal až po ukončení studia.

Vy jste po studiu nastoupil na hematoonkologickou kliniku FN Brno-Bohunice. Prozradíte podrobnosti?

To bylo tak. Šel jsem na konkurz do FN Brno, tam se mne zeptali co bych chtěl dělat. Já jsem řekl, že neurologii nebo interní obory, oni řekli, že na neurologii žádné místo není, tak který z těch interních oborů... Já jsem před tím stážíval na hematoonkologii, tam si myslím, že mne ovlivnila ta atmosféra pracoviště, to že tam byl už tehdy prof. Vorlíček jako přednosta a primářem byl tehdy profesor Mayer. Na konkurzu byl zrovna primář Mayer, nějak ožil, když jsem řekl, že chci zkusit hematoonkologii, a dal mi otázky, na které jsem částečně náhodou znal správné odpovědi.

Zvolil jste tedy podle svých vlastních slov onen interní obor a to hematoonkologii.

Ano, přesně tak. Profesor Mayer, tehdy ještě primář, mi po konkurzu volal domů, s tím, že pokud chci nastoupit, tak ať ihned další den přijdu, jinak že vezmou někoho jiného. Já přišel a nelituji. Právě profesori Mayer a Vorlíček stáli také u mých prvních „vědeckých“ pokusů. Vůbec první práce, na níž jsem se podílel a která vyšla v zahraničním časopise měla autory Mayer, Doubek a Vorlíček.

Kdy jste začal pracovat na vaší doktorské práci?

Oficiálně jsem doktorské studium zahájil až poté, co jsem zvládl atestaci prvního stupně z vnitřního lékařství. Ale už předtím jsem se věnoval na klinice několika projektům, především v té době nefrotoxické antimykotika amfotericinu B, které se tehdy intenzivně používalo, mělo však velký nežádoucí účinek: výrazné poškození ledvin. Doktorské studium na tuto aktivitu jen navázalo. Práce se týkala prevence nefrotoxicity. Udělaly jsme mnoho experimentů, vč. experimentů na zvířatech, a také jsme vypracovali klinický protokol, který nefrotoxicitu snižoval. Na základě získaných informací z pokusů na zvířatech, vzniklo několik prací, které byly publikovány i v zahraničí a měly poměrně velký citační ohlas. Tyto informace se dostaly i do jedné nefrologické učebnice, kde byly obrázky uveřejněny z našich experimentů, což mne samozřejmě velmi motivovalo k další odborné aktivitě.

Postupem času jsem od úzkého tématu antimykotika přešel k široké oblasti leukemií a myeloproliferativních nemocí. A těm se věnuji od chvíle, kdy jsem v roce 2001 složil atestaci z hematologie a transfuzní služby, dosud.

Co Vás čeká v příštím měsíci, v příštích měsících, co Vás nemine?

Po stránce odborné mne čeká několik zahraničních cest, sjezdů a seminářů. Hned začátkem září odjíždím s prof. Mayerem, nyní děkanem naší fakulty, a několika kolegy na slavnou Mayo Clinic do Rochesteru. Chtěli bychom tam připravit půdu pro další rozvoj naší stávající spolupráce. Čeká mne také jednání Evropské pracovní skupiny pro akutní lymfoblastickou leukemii dospělých, na které se těším, protože by tam měla být představena evropská guidelines pro léčbu této nemoci, na jejichž přípravě jsem se podílel.

Čeká mne i sjezd Americké hematologické společnosti, kde, doufám, budu prezentovat naši práci o léčbě rezistentních a relaxovaných chronických lymfocytárních leukemií našim protokolem s ritiximabem a dexamethasonem.

Studenti Vás si chválí jako dobrého pedagoga, který umí vysvětlit. Co vy na to?

To mne samozřejmě velmi těší. Ke studentům a výuce jsem se dostal už záhy po nástupu na naši kliniku. Na klinice lékař do kontaktu se studenty přijde záhy, ať už má, nebo nemá pedagogický úvazek. Já

se po čase stal zaměstnancem Lékařské fakulty a začal učit v rámci Klinické onkologie v rámci Vnitřního lékařství hematologii a hematologickou onkologii, zejména problematiku leukemií. Výuka má velký přínos i pro mne, jsem nucený si spoustu věcí zopakovat, rozšířit si svoje obzory, oprašovat zapomenuté vědomosti. Nevím, jak dobrým pedagogem jsem, ale snažím se všechny věci, které dělám, včetně výuky, dělat nějak systematicky a přehledně.

Kolik hodin týdně se věnujete výuce?

Asi jeden den v týdnu, když nepočítám zkoušení. Na stáž přichází cca 20–30 studentů, potom jsou rozděleni na menší skupinky. Zkouším klinickou onkologii a jsem členem komise pro státní závěrečné zkoušky z Vnitřního lékařství.

Nějaký pedagogický problém jste dosud neřešil?

Ne (usmívá se).

Prozradte mi, jak relaxujete, jaké máte koníčky a jak se odraťujete od natolik náročné práce. Když jste totiž připravovali náš rozhovor a začali jsme si na toto téma mailovat, padl tam mezi jinými i jeden velmi nezvyklý a atraktivní... a samozřejmě nyní, když se tak hovoří o „létajících profesorech“ i když ve zcela jiné souvislosti, si nemohu se Vás nedotázat na to Vaše „létání“.

Ano, jsem nyní vlastně tak trošku „létající profesor“. Mám pilotní průkaz na ultralehké letadlo, ale to mi už nestačí. Nyní si dělám kvalifikaci na řízené lety, začínám létat do zahraničí a časem bych chtěl absolvovat výcvik soukromého pilota, neboli PPL.

Co vás k tomu vedlo?

Skoro každého kluka láká létání, sbírá modely, dívá se fascinovaně na filmy o letadlech a pilotech. Tak to bylo i u mne. A protože si rád plním své sny a snažím se většinu věcí, které dělám, dotáhnout do konce, tak jsem si jednou řekl, že to zkusím. Každý, kdo má odhodlání, to musí zvládnout. Chce to jen čas a trpělivost... Stejně jako medicína.

Zní to tak jednoduše. Přijdu na letiště, řeknu, že si chci udělat pilotní průkaz...

Ano, tak to je. Vyberete si nějakou školu a jdete tam. Podívali se na mne, řekli mi, že s mými 2 metry se vejdu jen do toho a toho letadla a že hned můžu začít. Tak jsem začal. Úvodem se dělá seznamovací let, jestli vůbec se Vám to líbí, a když líbí, tak se pokračuje se.

Kolik času takový koníček vyžaduje?

Většinu času věnuji medicíně. Po večerech připravuji přednášky, píšu články, během dne mám ambulanci, výuku, nebo připravuji a podílím se na řadě experimentů. Létám podle počasí tak 1–4× měsíčně. Když se ale na letiště dostanu, připravím si nějaký dlouhý a zajímavý letecký výlet. Při tom zapomenou na medicínu, vyčistím si hlavu, aby mi pak lépe sloužila.

Vy jste poměrně pracovní velmi vytížen. Na to, abyste získával nové vědomosti, studoval, pracoval, zabýval se vědeckovýzkumnou činností potřebujete určitě zájem a klid. Co Vaše rodina?

Manželka je také lékařka, pracuje na plicní klinice naší nemocnice, ale i když jsme oba hodně zaměstnáni prací, našli jsme si takový režim, abychom se věnovali nejen práci, ale měli i na naše děti a samozřejmě také aspoň někdy na sebe. Starší dcera šla právě do první třídy, tak uvidíme, jak starosti s dětmi budeme zvládat nyní. Mladší dceři jsou 4 roky.

Co Vás zajímá kromě létání? Jaké jsou Vaše jiné koníčky a záliby? Máte čas ještě na něco jiného?

Měl jsem vždy rád literaturu. Snažím se aspoň někdy číst nejen medicínské časopisy. Dokonce jsem kdysi přeložil ze španělštiny nějaké knížky a napsal sci-fi novelu, která vyšla loni v Praze v jednom malém nakladatelství.

V této oblasti se budete ještě nějak angažovat?

Nedávno jsem dopsal krátkou pohádku, do které jsem zamontoval svůj zájem o létání a nazval ji Letecká pohádka. Měla by vyjít příští rok. Nic dalšího neplánuji, zatím na jiné než odborné psaní nemám čas.

Jak to přichází, že se člověk stává profesorem?

Myslím, že u nás na pracovišti je taková atmosféra, která nikomu nebrání, aby se po odborné stránce velmi rychle rozvíjel. Dokonce přímo vedení kliniky přichází za lidmi s nabídkou, že by mohli habilitovat, stát profesory. Motivace vychází z pracoviště. Na pracovišti, které takovou motivaci vytváří, to jde, pokud na pracovní úsilí přistoupíte, skoro samo.

Zůstanete věrný hematoonkologické klinice?

Už se mi nechce dělat nic jiného, než hematologickou onkologii. Takže pokud se nestane nic převratného, neplánuji odchod jinam. Samozřejmě, na pracovišti je i rivalita, která ale, pokud nepřesahuje určité meze, všechny stimuluje k tomu, aby nedělali

jen rutinní práci. To říkám, aniž bych tuto práci chtěl nějak zlehčovat. Jde o to, aby se práce navíc a zájem o práci navíc stal rutinou.

Představili jsme Vás jako výzkumníka, vědeckého pracovníka, pedagogického pracovníka, lékaře. Lékaře... A u toho se ještě zastavme. Kolik času věnujete samotné práci lékaře?

Momentálně se pacientům věnuji 2 dny v týdnu. Mám své ambulantní dny, navíc se ještě snažím aspoň občas stavovat za svými nemocnými, když leží na oddělení. Do ambulance chodí hodně nemocných, přijde jich ke mně 20–30 denně.

Stanete se profesorem, co dál?

Dál bych se chtěl věnovat tomu, co dělám teď, doufám, že ještě více a intenzivněji. Mám výhodu, že už mne nyní nemusí rozptylovat věci, které souvisí s kariéřním růstem. Podílím se na několika výzkumných projektech, které bychom chtěli dotáhnout do konce: experimenty na zvířatech, vlastní klinická studie fáze II, která by měla být zahájena už v říjnu a jejíž příprava mi zabrala hodně času, další klinické a laboratorní projekty týkající se leukemií i neonkologické hematologie.

V úvodu jsme zmínili i Vaši publikační činnost. Můžete nám představit publikace, jejichž jste autorem, a které pro Vás osobně jsou nejdůležitější? Pracujete na něčem novém?

Nyní se věnuji chronické lymfocytární leukemii, akutní lymfoblastické leukemii a experimentům na zvířatech. Práve jsem dopsal manuskript o roli moderních prognostických faktorů chronické lymfocytární leukémie v každodenní hematologické praxi, doufám, že bude uveřejněn v nějakém dobrém zahraničním časopise. Těším se na evropské guidelines na léčbu akutní lymfoblastické leukémie dospělých, na kterých jsem se podílel, jak už jsem říkal. Podílím se na přípravě několika dalších manuskriptů do zahraničních časopisů a také se nyní podílím na přípravě supplementa časopisu Vnitřní lékařství o raritních hematologických nemocech.

Která publikace má pro Vás osobně největší hodnotu?

Je jich více, rád vzpomínám na ty první práce, popisující první pokusy na zvířatech. Vzpomínám i na práce, které popisují to, co jsme odbavili v podstatě náhodně a ne nějak programově: například práci o roli T lymfocytů v megakaryopoéze. ❖

V druhém čísle bulletinu Naše fakulta Vám představujeme prof. MUDr. Michaela Doubka, Ph.D. z Interní hematologické kliniky FN Brno.

Bydliště: Křenovice

Narozen: 6. února 1972 ve Vyškově na Moravě

Rod. stav: ženatý, 2 děti

Národnost: česká

Znalost jazyků:

angličtina, španělština

Vzdělání: Gymnázium Vyškov, maturita 1990

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity Brno, promoce 1996, titul MUDr.

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity Brno – doktorské studium, promoce 2003, titul Ph.D.

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity Brno – habilitace, 2006

Atestace: 1999 – atestace I. stupně z vnitřního lékařství, prospěl s pochvalou

2002 – atestace z hematologie a transfúzní služby

2009 – uznání specializace z vnitřního lékařství

Zaměstnání:

lékař Interní hematologické kliniky FN Brno od 1996

Členství v profesních organizacích:

od 1998 – člen ČLS J. E. Purkyně, Společnost alergologie a klinické imunologie

od 2000 – člen ČLS J.E.Purkyně, Společnost hematologická

od 2005 – člen Evropské hematologické asociace (EHA)

od 2005 – člen České skupiny pro chronickou lymfatickou leukemii

od 2005 – člen Evropské skupiny pro léčbu akutní lymfoblastické leukemie

od 2006 – zakládající člen České leukemické studijní skupiny pro život (CELL)

od 2008 – člen Americké hematologické společnosti (ASH)

Ocenění:

2000 – cena za nejlepší přednášku mladého hematologa na XIV. Olomouckých hematologických dnech,

2003 – cena za nejlepší přednášku mladého hematologa na XVII. Olomouckých hematologických dnech v kategorii klinický výzkum

2005 – cena Vědeckého výboru Pražského hematologického dne v sekci Mladí hematologové za práci Růst CFU-Meg potencovaný alemtuzumabem: in vitro experiment a případ získané amegakaryocytární trombocytopenické purpury.

Předsednictví na kongresech:

2001 – Olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o akutní lymfoblastické leukemii

2004 – Olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o myelodysplastických a myeloproliferativních chorobách

2005 – XIX. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o patogenezi a molekulární biologii akutní myeloidní leukemie

2005 – XIX. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o podpůrné léčbě

2006 – XX. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o myeloproliferacích a akutních leukemiích

2006 – II. brněnský hematologický den

2007 – XXI. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o chronické lymfatické leukemii

2007 – II. brněnské hematologické dny, sekce o akutní myeloidní leukemii

2009 – XXIII. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o chronické lymfocytární leukemii

2009 – Symposium „Chronic lymphocytic leukemia“. Leukemia Therapy and Stem Cell Transplantation Symposium. State of the Art Central and Eastern Europe.

Dubrovnik, Hotel Palace Dubrovnik 8. 10. 2009

2009 – IV. brněnské hematologické dny, sekce o Ph-myeloproliferacích

2010 – XXIV. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí, sekce o chronické lymfocytární leukemii

Vědecké výbory kongresů:

2010 – XXIV. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí

Předsednictví ve společnostech:

od 2006 – člen předsednictva České leukemické studijní skupiny pro život (CELL)

od 2009 – člen přípravného výboru Central and Eastern Leukemia Study Group (CELG)

od 2009 – člen poradní rady sdružení Diagnóza CML

Další členství:

Člen oborové komise č. 03 – onkologie Interní grantové agentury Ministerstva zdravotnictví od 14. 6. 2010

Odborné stáže:

1998 – Karolinska Hospital, Stockholm

2000 – The Hammersmith Hospital, Londýn

Publikace:

desítky článků v českých i zahraničních časopisech, autor desítek kapitol v učebnicích, autor monografie, spoluautor evropských guidelines pro léčbu akutní lymfoblastické leukemie.

První radiochirurgický výkon v ČR v oblasti jater

prof. MUDr. Pavel Šlampa, CSc.

přednosta Kliniky radiační onkologie, Masarykův onkologický ústav, Brno

Tiskové konference se zúčastnili: prof. MUDr. Pavel Šlampa, CSc., prim. MUDr. Petr Čoupek, Ing. Jan Garčic, Mgr. Radek Polícar, MUDr. Petr Burkoň, Ph.D.

Extrakraniální stereotaktická radioterapie a radiochirurgie

Masarykův onkologický ústav provádí od r. 2004 stereotaktickou radioterapii a radiochirurgii pomocí X-nože v oblasti mozku. V současné době má Klinika radiační onkologie k dispozici už dva tyto přístroje pro tento způsob ozařování a je schopna provádět stereotaktické radiochirurgické výkony i mimo mozkovnu. V případě poruchy jednoho přístroje je pacient ozářen na druhém X-noži.

Parametry přesnosti ozáření obou přístrojů (X-nožů) jsou na úrovni rozpoznatelnosti diagnostických CT a MR přístrojů (asi 1 mm). Stejnou přesnost bude dosahovat i CyberKnife v Ostravě, který není zatím v provozu. V Ostravě se podobné výkony dosud neprováděly.

Klinika radiační onkologie MOÚ je prvním pracovištěm v ČR, kde byla tento týden u 50-ti leté pacientky se zhoubným nádorem konečníku zahájena a provedena radiochirurgická léčba metastatického postižení jater. Při přípravě tohoto výkonu pracovníci Kliniky radiační onkologie využili 6-ti leté vlastní zkušenosti s podobnými výkony v oblasti mozku.

Po doplnění přístrojového vybavení o nový urychlovač a systému fixace pacienta pro stereotaktické ozařování mimo mozkovnu MOÚ nabízí možnost radiochirurgických výkonů a stereotaktické radioterapie v oblasti jater, připravuje obdobné zákroky v oblasti plic, prostaty a obratlů. Několika měsíční příprava na tyto výkony zahrnovala i vyškolení specialistů v zahraničí.

Co to je radiochirurgie?

Jedná se o cílené ozáření vysokou dávkou pouze ložiska nádoru s maximálním šetřením okolních zdravých tkání (nejedná se o „vyříznutí“ nožem či skalpelem). Tato vysoká dávka záření koncentrovaná do malého objemu zničí nádorovou tkáň – laicky řečeno „vyřízne“ postiženou oblast. Znekrotizovaná tkáň po vysoké dávce zářením se hojí zpravidla vazivovou jizvou asi 2 měsíce. Na tomto principu pracují všechny přístroje pro radiochirurgii a stereotaktickou radioterapii (X-nůž, gamanůž, CyberKnife, Tomoterapie aj.). Délka zákroku je v případě radiochirurgie zpravidla jednodenní, v případě stereotaktické radioterapie asi 1-2 týdnů. Celkově aplikovaná dávka oběma způsoby je biologicky vyšší a účinnější než standardně prováděna radioterapie v délce 6–8 týdnů.

Pracoviště Kliniky radiační onkologie MOÚ je jediné v ČR poskytující veškeré možnosti stereotaktické radioterapie a radiochirurgie s větším spektrem výkonů než je gamanůž a CyberKnife. Je schopno tímto způsobem léčit malá nádorová ložiska, ale také i větší ložiska než je 5 cm na stejné úrovni přesnosti jako gamanůž a CyberKnife.

RapidArc

Nedávno v MOÚ nově instalovaný radioterapeutický lineární urychlovač Varian Clinac iX je moderní přístroj obsahující nejšpičkovější dostupné technologie. Jeho součástí je funkce kontroly nastavení pacienta při ozařování pomocí rentgenového snímkování a automatického vyhodnocení případných odchylek a jejich korekcí, a to ve dvourozměrném i třírozměrném režimu.

Urychlovač také umožňuje automatické přizpůsobení techniky ozařování podle dýchacích pohybů pacienta systémem respiratory gating, provádí tzv. 4D-konformní radioterapie (4D-RT). Tato metoda ozařování bere v úvahu změny cílového objemu v aktuálním čase (poloha pacienta, fyziologické pohyby orgánů), které mohou nastat v průběhu vlastního ozařování a léčby.

Nejpokročilejší funkcí tohoto urychlovače je technologie objemově modulované radioterapie (VMAT, RapidArc), která se tímto urychlovačem poprvé dostává do ČR (i ve světě se používá teprve necelé dva roky). Tato technologie umožňuje vysoce konformní ozáření pacientů v jednom až dvou kyvech ramene urychlovače, což zvýší rychlost ozáření a propustnost urychlovače. Přístroj je schopen provádět stereotaktickou radioterapii v oblasti mozkovny i v oblasti jiných orgánů (játra, plíce, prostata aj.). ❖

RAKOVINA PROSTATY

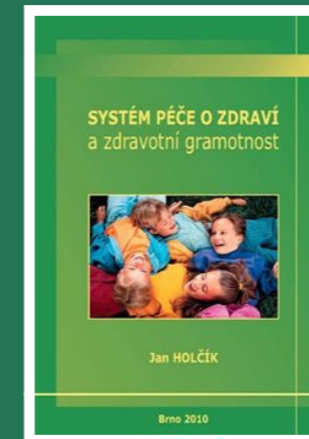
Společný projekt Urologické kliniky FNB MU a Urologické kliniky VFN UK
Předpremiéra v Kampusu MU

V pondělí 14. 6. 2010 se ve VIP salonku Kampusu MU v Brně konala tisková konference organizovaná FNB a VFN LF UK pod záštitou International Prostate Health Council a EuropaUomoCZ s tématem „Rakovina prostaty – přijít včas je důležité“. Hlavní odborná sdělení přednesl profesor D. Pacík – přednosta urologické kliniky FNB (Časný přístup k časně diagnostice karcinomu prostaty, individualizace léčby), profesor T. Hanuš – přednosta urologické kliniky VFN (Pozdní záchyt rakoviny prostaty) a odb. as. UK FNB K. Karmašová (Diagnostika karcinomu prostaty). Akce se zúčastnil rovněž pacient Zdeněk Žurman s vlastním příběhem (Přišel jsem na vyšetření včas). Pozvání přijali zástupci všech hlavních médií včetně ČT a program vyvolal bohatou diskuzi a ohlasy se objevily v médiích během 24 hodin.

SYSTÉM PÉČE O ZDRAVÍ a zdravotní gramotnost

Autor: Jan Holčík
Vydalo MU a MSD v Brně v roce 2010, 293 s. (225 Kč)

Publikaci je možné zakoupit v prodejně literatury:
Pedagogická fakulta, Poříčí 9, 603 00 Brno,
tel.: 549 49 5345, e-mail: ondrasek@ped.muni.cz

Lékařská fakulta, Kamenice 753/5, 625 00 Brno
(Univerzitní kampus, Bohunice, pavilon A9)
tel.: 549 49 3619, 608 877 315, e-mail: email@lekarskeknihy.cz

Větší počet výtisků lze objednat na adrese:
MSD s r.o., Košínova 110, Brno, tel.: 541 211 383, e-mail: info@msdbrno.cz

Publikace „Systém péče o zdraví a zdravotní gramotnost“ podává stručný úvod do poutavé i důležité problematiky péče o zdraví lidí. Celkem obsahuje 21 kapitol, seskupených do pěti částí, a to (a) zdraví a jeho měření, (b) péče o zdraví a její základní metody, (c) zdravotní gramotnost, (d) evropská zdravotní politika a (e) rozvojové priority péče o zdraví. V přílohách jsou uvedeny jednak základní dokumenty Světové zdravotnické organizace a jednak stručný výkladový slovníček.

Každou kapitolu provází seznam literatury spolu se základními internetovými zdroji. Čtenáři to pomůže najít na internetu další odkazy a do určité míry i průběžně aktualizovat uváděné údaje.

Publikace je určena široké veřejnosti. Může sloužit jako učební, popřípadě jako doplňkový text pro posluchače pedagogických fakult, lékařských fakult, sociálně zdravotních fakult a fakult sociálních studií i všech dalších oborů, pro které je zdraví lidí důležitou hodnotou.

Text není ovlivněn reklamními záměry, nepropaguje ani multivitamíny, potravinové doplňky, biopotraviny, ani komerční ozdravné pobyty. Zdravý život není nákladný. Nekouřit, nepít alkohol, střídavě jíst, konzumovat místní a sezónní zeleninu, nadměrně se nevystavovat slunci a nevyhýbat se chůzi a dalšímu pohybu, to nestojí moc peněz.

Cesta ke zdraví vede přes pochopení vlastní důstojnosti a svébytnosti. Dospělý jedinec by si měl vážit sám sebe a měl by si vážit svého zdraví. Ke zdraví, jako k významné humánní hodnotě, by měl přistupovat i stát, všechny orgány veřejné správy, organizace i instituce. Dosud tomu tak není. Aby se to změnilo, je žádoucí, aby se co nejvíce lidí, kteří již pochopili hodnotu zdraví, snažilo něčím ke zdraví přispět.

Otázky, které jsou v textu rozvíjeny, a to jaké je zdraví lidí, proč je takové a co se dá udělat pro jeho zlepšení, nejsou určeny jen zdravotníkům. Týkají se všech lidí, kteří dokáží převzít svou část odpovědnosti za svůj život a přitom dovedou pomáhat i ostatním.

Odkaz Františka Palackého: „Abychom se vzdělávali a dle vzdělaného rozumu jednali“, je dodnes aktuální. Špičková medicínská technologie, jakkoli je její přínos nesporný, zdraví nikomu nezajistí. Zdraví nevzniká v nemocnicích, tam se jen s nesmírným úsilím, a mnohdy bohužel i neúspěšně, spravuje to, co se už pokazilo. Zdraví vzniká v rodinách, školách a na pracovištích, všude tam, kde lidé žijí a stárnou. Lidé jsou tou nejdůležitější determinantou zdraví. Měli by to vědět a podle toho jednat. Zmíněná publikace by k tomu měla přispět.

O autorovi:

Prof. MUDr. Jan Holčík, DrSc. je přednostou Ústavu sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Publikoval více než 300 odborných a vědeckých sdělení, je předsedou výboru Společnosti sociálního lékařství a řízení péče o zdraví České lékařské společnosti Jana Ev. Purkyně a členem Výkonného výboru Evropské asociace veřejného zdravotnictví.

mefanet
2010

Pozvánka na konferenci MEFANET 2010

Vážený kolegové,
dovolujeme si Vás pozvat na 4. ročník konference MEFANET 2010, na které se pravidelně setkávají pedagogové a studenti všech lékařských fakult z České republiky a ze Slovenska spolu s odborníky v oblasti zdravotnické informatiky a elektronické podpory výuky. Letošní konference se vedle metodických a pedagogických aspektů e-learningu v síti všech českých a slovenských fakult MEFANET (MEDical FACulties NETwork) bude zabývat i dopadem tohoto fenoménu na konkrétní obor medicíny. Programový výbor tentokrát zvolil téma: E-learning v morfologických oborech medicíny – nástroje elektronické podpory výuky v pre- a postgraduálním studiu anatomie, histologie a embryologie člověka.

Atraktivní budou jistě i plenární sekce, neboť kromě nástrojů používaných ve vzdělávací síti MEFANET (MEDical FACulties NETwork) zde budou třemi zvanými zahraničními hosty prezentovány nástroje patřící pod jednu platformu známou jako Virtual Patients (prof. Uno Fors – Karolinska Institutet – Švédsko, prof. Terry Poulton – Univerzita St George v Londýně – Velká Británie, prof. Martin Haag – Universität Heidelberg – Německo).

Naše Lékařská fakulta Masarykovy univerzity prostřednictvím svého pracoviště IBA LF MU koordinuje celou síť MEFANET, a to od jejího vzniku v roce 2007. Budeme proto rádi, když se i Vy budete chtít zapojit do diskuzí o zajímavých problémech a zavítáte v sychravém listopadu do příjemných konferenčních prostor v hotelu Voroněž.

Za organizační výbor se těší na setkání s Vámi
Daniel Schwarz & Ladislav Dušek

MEFANET 2010

4. konference lékařských fakult ČR a SR s mezinárodní účastí na téma e-learning a zdravotnická informatika ve výuce lékařských oborů

Brno, 24.–25. listopadu 2010, Hotel Voroněž I.

Hlavní témata (hlavní témata vyjmenovat jen pokud bude zbytečně moc prostoru, jinak je to nepovinné)

- Informační a komunikační technologie a jejich aplikace ve výuce lékařských oborů:
  - telemedicína,
  - webové obrazové archivy,
  - výukové portály,
  - multimediální učební pomůcky.
- Elektronická podpora výuky v bakalářských a magisterských studijních programech na lékařských fakultách
- Informační a komunikační technologie v celoživotním vzdělávání lékařů a zdravotnických pracovníků
- Zkušenosti pedagogů a studentů s využitím informačních technologií ve výuce lékařských oborů:
  - hodnocení kvality obsahu elektronických informačních zdrojů,
  - podpora výuky zahraničních studentů.
- Metodika pro efektivní tvorbu elektronických učebních pomůcek
- Legislativní problematika, autorská práva

Prof. Uno Fors
Karolinska Institutet, Švédsko

Uno Fors je profesorem Ústavu pro výuku, informatiku, management a etiku na Karolinska Institutet ve Švédsku. Jeho práce je zaměřena na vývoj interaktivních počítačových systémů, které simulují interakci mezi pacientem a lékařem. V jeho osobě se tedy spojuje medicína, pedagogika a zdravotnická informatika. Je propagátorem projektu Virtual Patients, v rámci kterého vznikají výukové objekty, které studentům medicíny umožňují získané znalosti aplikovat v situacích podobných jako u skutečných pacientů.

Prof. Terry Poulton
Univerzita St George v Londýně, Velká Británie

Profesor Terry Poulton je proděkanem pro e-learning na Univerzitě St. George v Londýně. Je také programovým ředitelem projektu eViP (Virtual Patients), který je financován Evropskou unií a primárně slouží k vytvoření databáze virtuálních pacientů pro vícejazyčné použití. Za poslední čtyři roky stál za více než dvanácti granty s celkovým rozpočtem přesahujícím cca. 3 miliony liber. Mezi jeho zájmy i pracovní aktivity patří oblast virtuálních pacientů problem-based learning.

Prof. Martin Haag
Hochschule Heilbronn / Universität Heidelberg,
Německo

Martin Haag je děkanem a profesorem na Fakultě informatiky na Hochschule Heilbronn / Universität Heidelberg. Jeho výzkum se zabývá především softwarovým inženýrstvím a využitím digitálních médií ve vzdělávání lékařů a studentů medicíny, včetně oblasti virtuálních pacientů.

Úspěchy, dosažené ve vědecko-výzkumné činnosti Psychiatrické kliniky LF MU a FN Brno za rok 2009

ORIGINÁLNÍ PRÁCE ZAMĚSTNANCŮ PSYCHIATRICKÉ KLINIKY, UVEŘEJNĚNÉ V ČASOPISECH S IF V ROCE 2009

1. Kašpárek, Tomáš – Přikryl, Radovan – Schwarz, Daniel – Přikrylová Kučerová, Hana – Mareček, Radek – Mikl, Michal – Vaníček, Jiří – Češková, Eva. Gray matter morphology and the level of functioning in one-year follow-up of first-episode schizophrenia patients. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, Elsevier, 33, 8, od s. 1438–46, 9 s. ISSN 0278-5846. 2009. NS9893, projekt VaV. MSM0021622404, záměr. Impact factor: 2.802 v roce 2008
2. Kašpárek, Tomáš – Přikryl, Radovan – Schwarz, Daniel – Tronerová, Sylvie – Češková, Eva – Mikl, Michal – Vaníček, Jiří. Movement sequencing abilities and basal ganglia morphology in first-episode schizophrenia. *The World Journal of Biological Psychiatry*, Oslo: Taylor and Francis, 2009, 10, od s. 752–762, 11 s. ISSN 1562-2975. 2009. MSM0021622404, záměr. Impact factor: 3.582 v roce 2008
3. Preiss, Marek – Přikrylová Kučerová, Hana – Lukavský, Jiří – Štěpánková, Hana. Cognitive deficits in euthymic phase of unipolar depression. *Psychiatry Research*, Netherlands: Elsevier Ireland, 2009, 169, od s. 235–239, 5 s. ISSN 0165-1781. 2009. 1M0517, projekt VaV. MSM0021622404, záměr. Impact factor: 2.666 v roce 2008
4. Přikryl, Radovan – Ustohal, Libor – Přikrylová Kučerová, Hana – Češková, Eva. Paliperidon mediated modification of cortical inhibition. *Neuroendocrinology Letters*, 2009, 30, od s. 396-399, 4 s. ISSN 0172-780X. 2009. MSM0021622404, záměr. Impact factor: 1.359 v roce 2008

OCENĚNÍ ČESKÉ PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI JEP ZA NEJLEPŠÍ KAZUISTIKU ROKU 2009

1. Drtílková, Ivana – Theiner, Pavel. Cena redakční rady České psychiatrické společnosti za nejlepší kazuistiku: Aripiprazol v off-label indikaci léčby Touretova syndromu. *Kazuistika 8leté dívky*. 2009.

naše
fakulta

Ediční oddělení
Lékařská fakulta
Masarykova univerzita
Kamenice 5
625 00 Brno
telefon: +420 549 493 998
tiskove.odd@med.muni.cz

grafické zpracování:
Radim Šustr, DiS.
Institut biostatistiky a analýz MU

ročník 1, číslo 2
říjen 2010

Připravujeme

Rozhovory s novými přednosty klinik a ústavů.

2. brněnský dermatologický den Antonína Trýba k 90. výročí založení kliniky pro choroby kožní a venerické v Brně.

Nové příspěvky, které budete chtít publikovat v dalším čísle bulletinu, zasílejte, prosím, na adresu redakce. Rádi zodpovíme vaše dotazy.

naše fakulta

informační bulletin
Lékařské fakulty
Masarykovy univerzity
říjen 2010

vydává Lékařská fakulta Masarykovy univerzity